

SZÉN-DIOXID ELTEMETÉS KONTRA ECR

Dobos Tibor

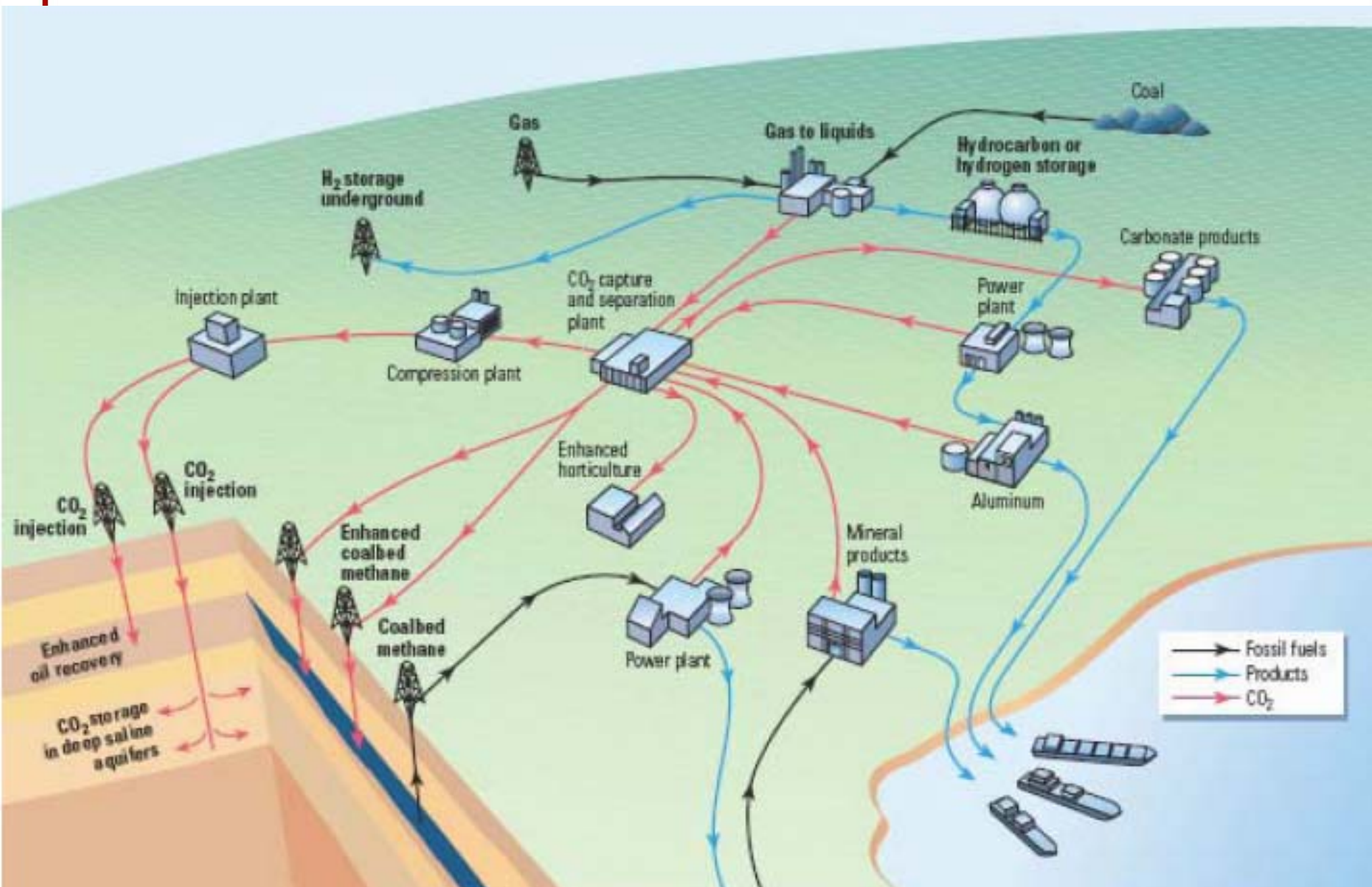
MOL Nyrt. Kutatási Laboratóriumok
SzTE Környezettudományi Doktori Iskola

KÖRNYEZETTUDOMÁNYI
DOKTORI ISKOLÁK
KONFERENCIÁJA
2012. 08. 30-31.

► MOL GROUP

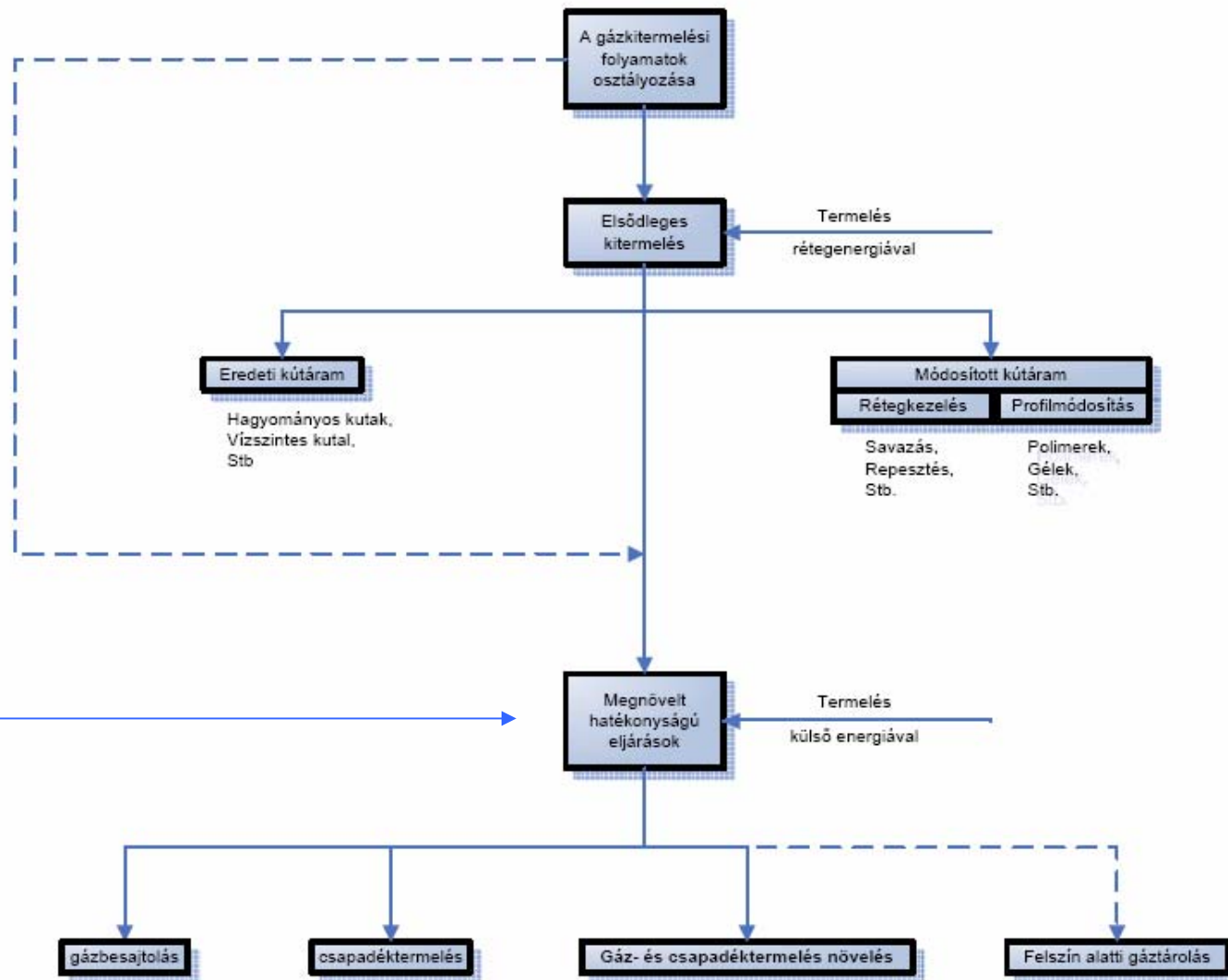
Miért pont az CO₂ eltemetés?

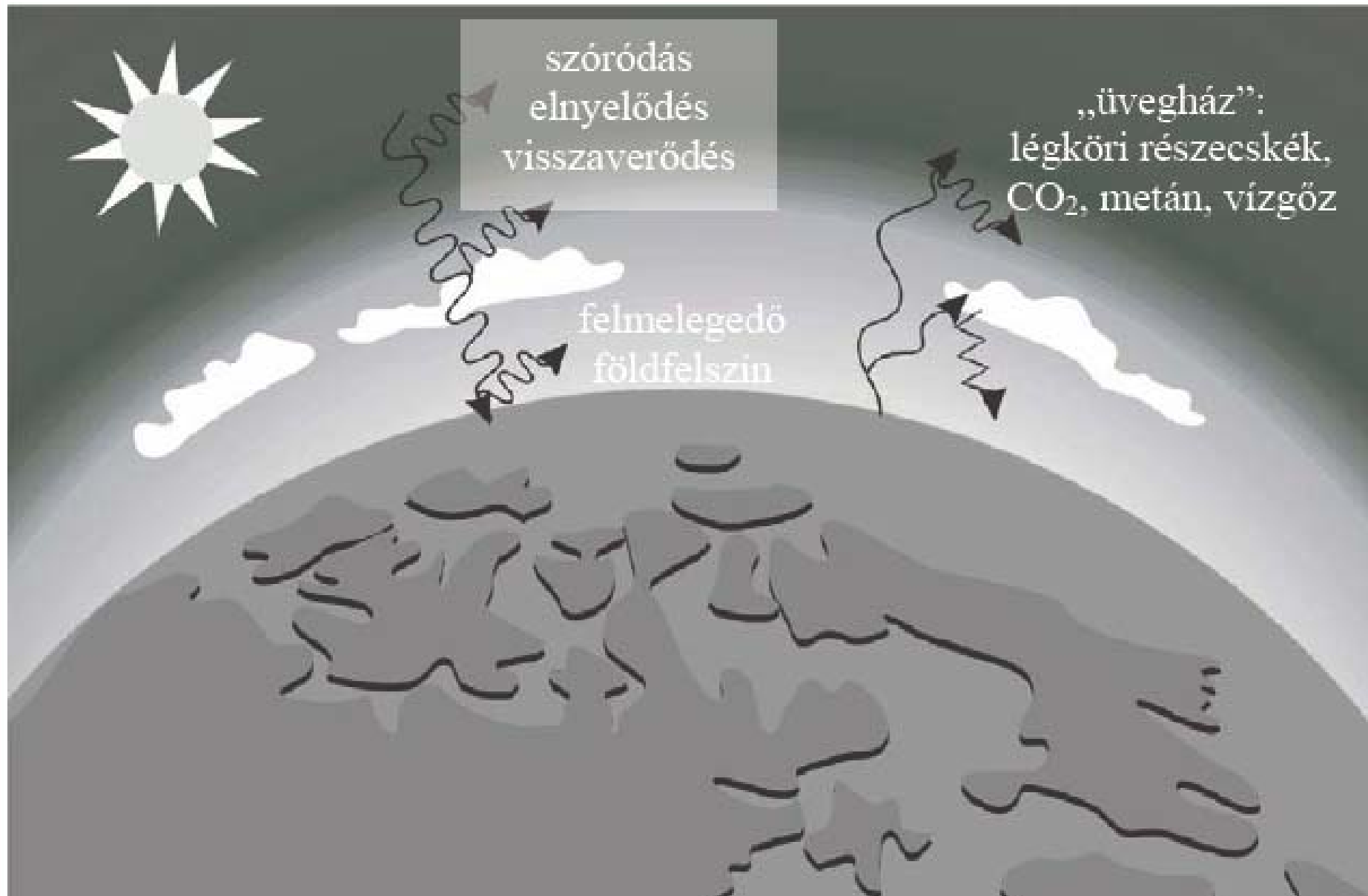
Miért pont az ECR?

Enhanced
Petroleum
Oil
Gas
Condensate
Recovery

pl. CO₂

Miért végezzük a CO₂-os ECR-t ?

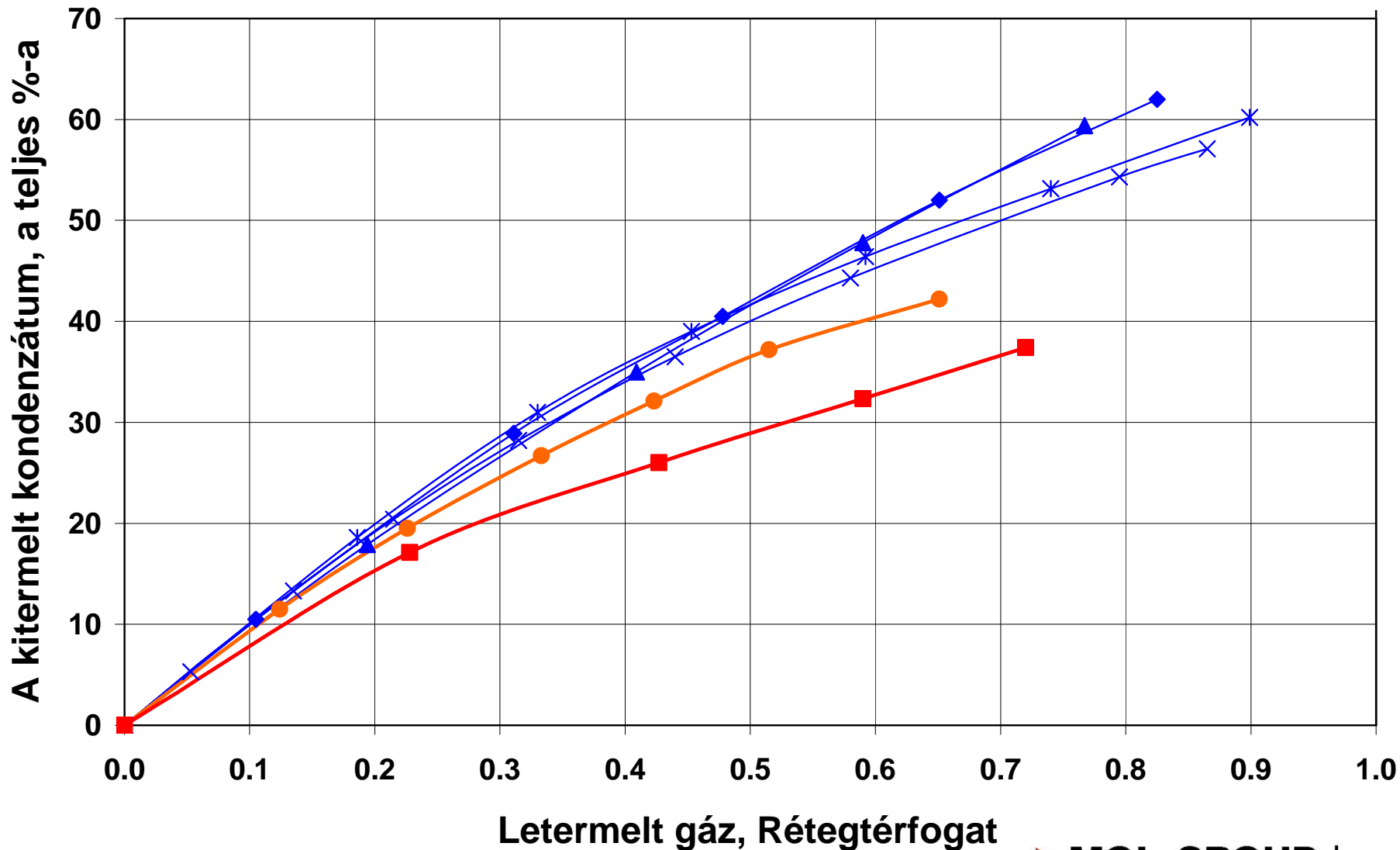
Miért végezzük a CO₂-os ECR-t ?

MOL Nyrt. Kőolaj- és földgáz készletnövelés
 hazai lehetőségeinek felmérése

- http://mol.hu/hu/a_molrol/mediaszoba_old/kiadvan_yok/szakmai_tudomanyos_kozlomenyek/fejlesztes/kutatas-termeles_divizio_szakmai_tevekenysege/

Mezőcsoport	Kitermelhető készlet koet
Azonnal indítható projektek (11 db)	766,4
Földalatti gáztárolásra alkalmas mezők (3 db)	707,5
Laboratóriumi vizsgálatokat, művelési tervek készítését igénylő mezők (10 db)	1069,0
További vizsgálatokat igénylő mezők (3 db)	967,2
Összesen (27 db)	3510,1

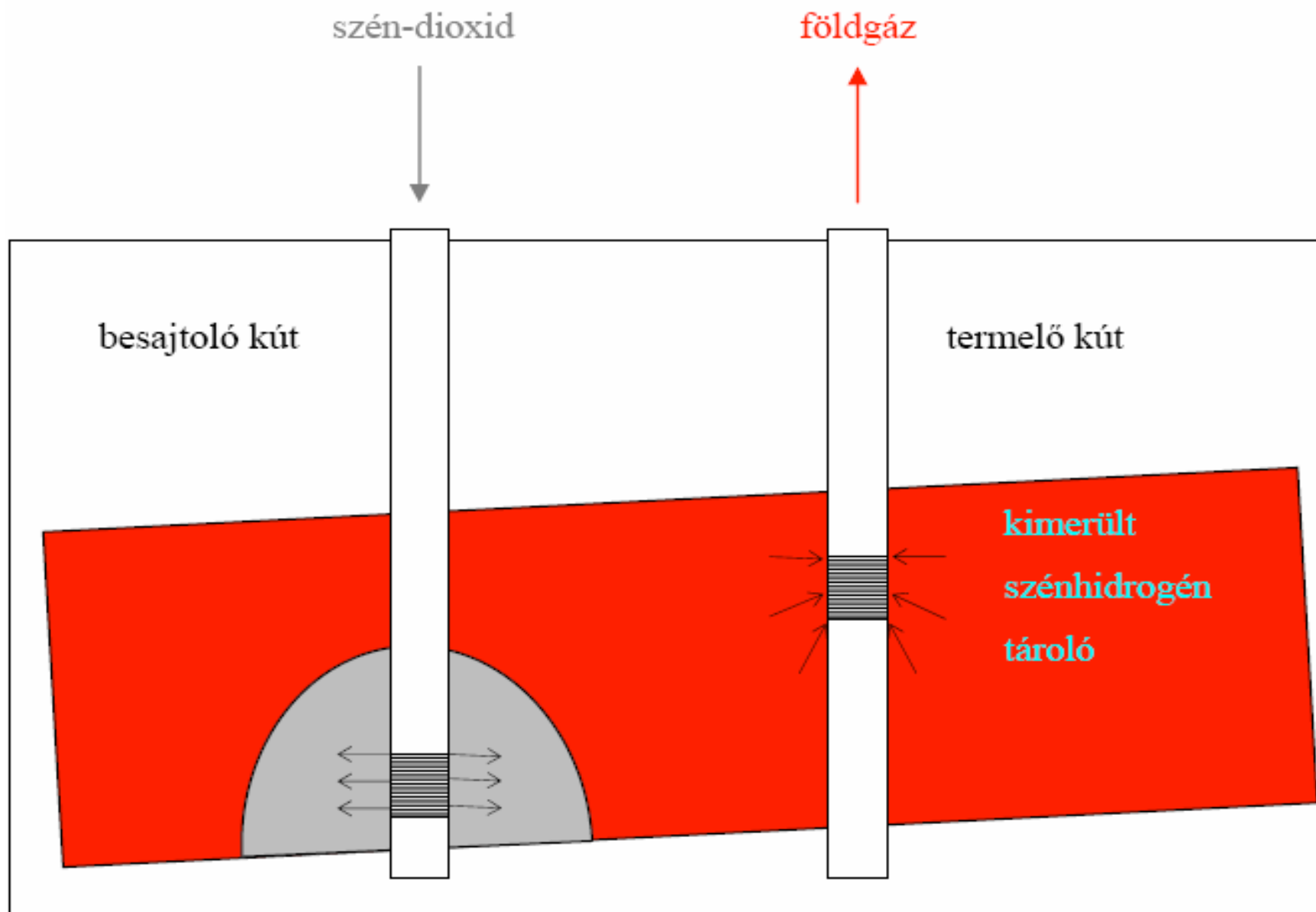
Kondenzátummezők letermelése

Hogyan végezzük a CO₂-os ECR-t?

- gázkondenzátum telepekbe szén-dioxid(os gáz) besajtolásával
- besajtológáz → rétegenergiapótlás
- besajtolás + kitermelés →
  - komponenscsere (inert → CH)
  - kondenzátum-visszapárologtatás (beáramlási tulajdonságok javítása)
- CO₂ elhelyezési célból

Hogyan végezzük a CO₂-os ECR-t?

Mintaelőkészítés

- feladat: (részlegesen) letermelt kondenzátum mező eredeti rétegfluidumának
- probléma: letermelés → összetételváltozás
- megoldás: hiányzó komponensek pótlása
  - tartálycsapadék desztillációs frakciók arányának, sűrűségének, molekulatömegének beállítása
  - szeparátorgáz keverése komponensekből
  - tartálycsapadék „frissítése” a szeparátorgázzal
  - rekombinálás
- rétegfluidum harmatpontjának beállítása
- differenciális letermelés (retrográd kondenzátum előállítása)

Laboratóriumi modellkísérletek

- letermelt (kétfázisú) gázcsapadék telepbe széndioxidos gáz besajtolása
- besajtolás nyomásemeléssel, emelt nyomáson gőzfázis termeltetése (EGR)
a besajtolás/letermelés ($\sim 2:1$) arány reális (a megvalósítás a gyakorlatban nem feltétlenül így történik)
- PVT paraméterek és gőzfázis összetételek meghatározása

Számítógépes modellezés

- CO₂-besajtolás és a gőzfázis letermelése a felhagyási nyomáson
- CO₂-besajtolás letermelés nélkül (CO₂ eltemetés)
- gőzfázis korrekciója → eltérési tényező
- folyadékmennyiség korrekciója → C₅+
- korrelációs paraméter → CO₂ koncentráció

Eredmények: tárolónyomás

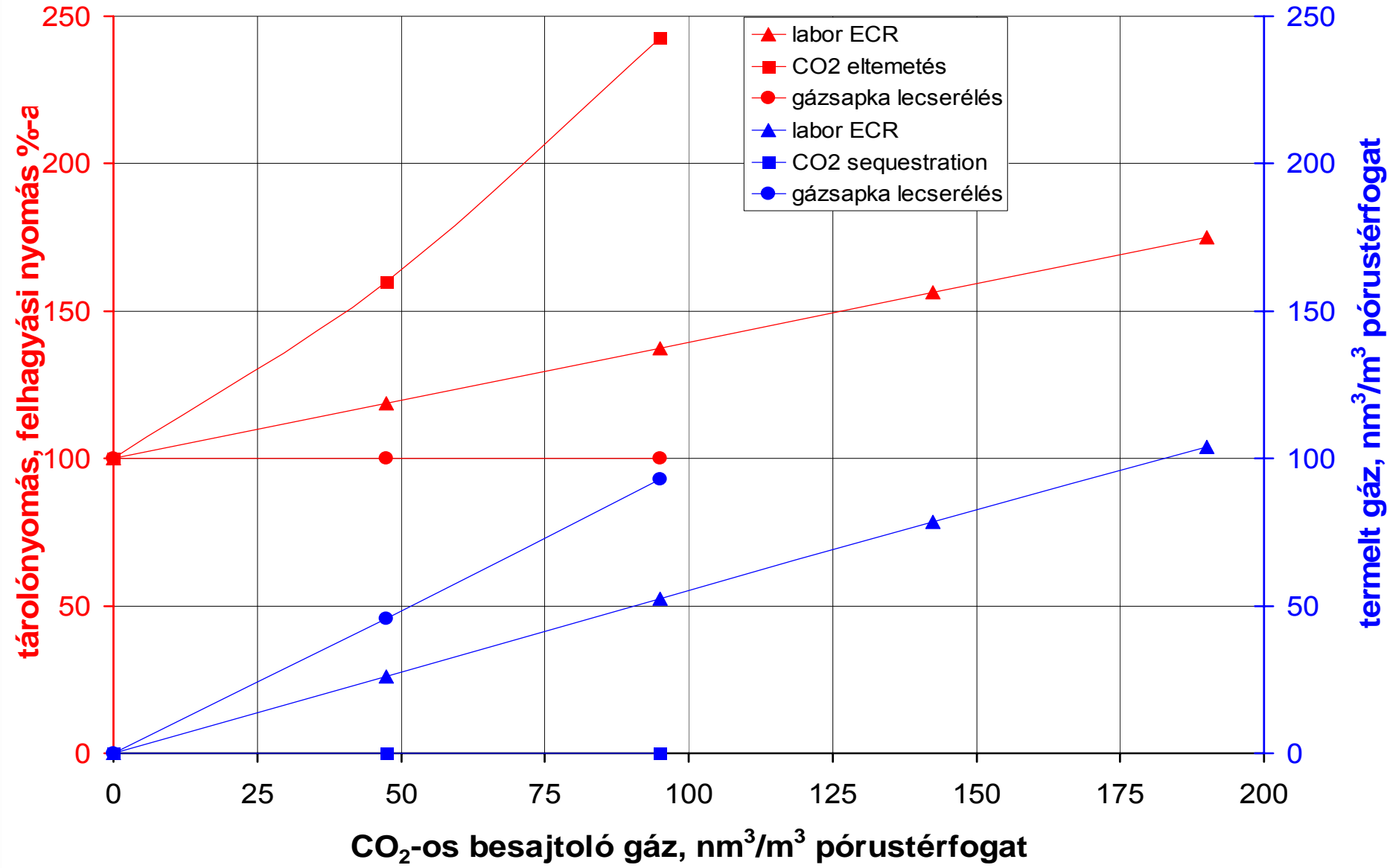
besajtolási ütem	nyomásnövekedés, felhagyási nyomás %-a		
	CO ₂ eltemetés	labor ECR	gázsapka lecserélés
I.	60	19	0
II.	142	38	0
III.		56	
IV.		75	

190 %-nál elérjük az eredeti rétegnyomást

Eredmények: kitermelt gáz

besajtolási ütem	kitermelt gáz, besajtolt széndioxidos gáz %-a		
	CO ₂ eltemetés	labor ECR	gázsapka lecserélés
I.	0	55	97
II.	0	55	97
III.		55	
IV.		55	

Eredmények: tárolónyomás és C₅⁺

Eredmények: C₅+ koncentráció

besajtolási ütem	pentán+, kezdeti pentán+ %-a		
	CO ₂ eltemetés	labor ECR	gázsapka lecserélés
I.	85	75	72
II.	68	63	50
III.	–	57	–
IV.	–	50	

Eredmények: CO₂ koncentráció

besajtolási ütem	CO ₂ , besajtológáz CO ₂ tartalmának %-a		
	CO ₂ eltemetés	labor ECR	gázsapka lecserélés
I.	42	42	42
II.	58	63	77
III.	68	76	89
IV.	73	83	

Összefoglalás

- modellszámítások eltérési tényezői és C_5+ koncentrációi a mért eredményekre illesztve pontosíthatók
- besajtott gáz mennyiség függvényében meghatározható:
  - gázsapka lecserélésnél a termelt gáz mennyisége
  - szén-dioxidos gáz eltemetésnél a rétegnyomás
  - tetszőleges ECR műveletsorok adatai
- gőzfázisok C_5+ koncentrációi pontosíthatóak → termelhető csapadék mennyisége becsülhető
- Az eredmények gazdaságossági számítások alapját képezik ECR és/vagy CO_2 eltemetés műveletekre

Köszönöm a figyelmet!

Várom kérdéseiket

► MOL GROUP